

Lapin kuntien ilmasto- ja kiertotaloustoimenpiteitä 2022

Lisää maakunnan hyviä käytäntöjä löydät

[vaikuttavien ratkaisujen tietopankista - Kestävyysloikka.fi](https://kestavyysloikka.fi)

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Esityksen sisältö

- Esitys sisältää erilaisia ilmasto- ja kiertotaloustoimia, joita kerättiin kunnista keväällä 2023.
- Kuntia pyydettiin ilmoittamaan kunnissa vuonna 2022 tehdyt top 3 ilmastotoimenpiteet. Tänä vuonna keräsimme tietoja myös kunnissa tehdyistä kiertotaloustoimista.
- Esitys ei välttämättä sisällä kaikkien kuntien toimenpiteitä.
- Toimet ovat enimmäkseen konkreettisia toimenpiteitä vuodelta 2022, mutta ne voivat olla myös toimintamalleja, aiemmin tehtyjä tai vasta suunnitteilla olevia.
- Joissain kunnissa ei voitu resurssihaasteiden takia tehdä ollenkaan ilmasto- ja/tai kiertotaloustoimia vuonna 2022.
- Dioilla esiintyvät Hinku-, Fisu- ja Circwaste-edelläkävijöiden verkostojen logot kuvaavat kunnan kuulumista kyseisiin verkostoihin.
- Tiedot perustuvat kuntien ja aluekoordinaattoreiden omiin ilmoituksiin. Suomen ympäristökeskus ei vastaa tietojen oikeellisuudesta.

Enontekiö

Energia

- Omistajaohjaus maalämpöön liittymisestä
 - Kunnanhallitus antoi myönteisen ennakkokäsityksen kunnan tytäryhtiölle vuokratotalojen siirtämisestä maalämpöön. Maalämpöhanke ei toteutunut 2022, koska markkinoiden kuumentumisen vuoksi ei tarjouspyyntöön saatu yhtään tarjousta. Kilpailutus on tehty uudelleen 2023 ja urakoitsija on valittu.

Toimintamalli

- Etäosallistuminen normalisoitunut
 - Osallistuminen koulutuksiin ja sidosryhmätapaamiseen tapahtuu enemmän etäyhteyksien välityksellä. Enontekiön maantieteellinen sijainti veisi viranhaltijoilta ja luottamushenkilöiltä paljon aikaa matkustamiseen riippumatta itse tapahtuman kestosta. Lisääntynyt etäosallistumisen mahdollisuus on kasvattanut mahdollisuuksia osallistua tarvittaviin lyhyisiin koulutuksiin ja sidosryhmätapaamisiin.

Rakennukset/valaistus

- LED-polttimoiden vaihto
 - Kunnanvirastoon loisteputket vaihdettiin LED-putkiin.

Kemi 1/3

Kiertotalous

- Kalustekierrätys
 - Neljä päiväkotia siirtyi samaan uuteen hirsirakenteiseen päiväkotirakennukseen loppuvuonna 2021. Kaupungin toimipisteet saivat ensin noutaa päiväkodeista yli jääneitä kalusteita, tämän jälkeen lopuille kalusteille järjestettiin menestyksekkäs avoin huutokauppa (live) ja sen jälkeen vielä jäljelle jääneet kalusteet siirrettiin tyhjilleen jääneeseen purkua odottavaan päiväkotirakennukseen, joka toimi kaupunkiorganisaation sisäisenä kierrätyskeskuksena: tavaraa sai tuoda ja viedä kaupunkiorganisaation tarpeiden mukaisesti. Tavara kiersi hyvin ja sai käyttäjiltään kiitosta. Näillä kierrätetyillä kalusteilla ja muilla tarvikkeilla kalustettiin mm. lastenkulttuurikeskus ja nuorisotiloja. Kun Kemiin perustettiin ukrainalaisten vastaanottokeskus keväällä 2022 ja myöhemmin toinen keskus, samassa tilassa järjestettiin lahjoituskeräys, jonka jälkeen sekä lahjoitetut että tilassa sijanneet kaupungin ylimääräiset kalusteet yms. olivat vastaanottokeskusten noudettavissa vuoden 2022 ajan. Tavara on kiertänyt hyvin ja löytänyt tarvitsijansa. Lisäksi esimerkiksi kaupungintalolla on kierrätyspiste toimistotarvikkeille (mapit, nitojat, muovitaskut...) ja tietynlaisen muovin kierrätyslaatikko paikallisen kierrätyskoruvalmistajan materiaaliksi.

Kemi 2/3

Kiertotalous

- Kaupunginkirjaston palapeliä kierrätyspiste
 - Kaupunginkirjastolle perustettiin palapeliä kierrätyspiste, johon ihmiset voivat lahjoittaa ja josta voivat ottaa palapelejä. Palapelit kiertävät hyvin.
- Purkumetallin kierrätys
 - Kaupungin kiinteistöhuolto ja urakoitsijat on ohjeistettu toimittamaan metalliromu paikalliseen Reteko Expressiin, joka maksaa niistä kaupungille.

Ruoka

- Ruokahävikkiä vastaan - Hyvikki-mallin jatkokehittäminen
 - Kemin vuoden 2021 yhtenä Hinku-tekona raportointiin Hävikistä hyvikkiä -toimintamalli: noudetaan pääasiassa kasvis- ja hedelmähävikkiä kaupoista, jaetaan edelleen yhteistyökumppaneille ja niiden kautta tarvitseville, valmistetaan ja syödään yhdessä ruokaa, viestitään ruokahävikistä ja kasvisruokailusta eri tilaisuuksissa hyvikkimaistaisia jakaen jne. Toiminnassa oli mukana noin 20 organisaatiota. Vuonna 2021 hyvikkiä "pelastettiin" noin 80 000 litraa. Ennen hankkeen päättymistä kesällä 2022, hanke loi yhteistyökumppaneidensa kanssa edellytykset toiminnan jatkumiselle hankkeen jälkeen. Toimintaa jatkaa, laajentaa ja kehittää edelleen nyt Suomen Punaisen Ristin Lapin piiri. [Lue lisää Kemin Hävikistä hyvikkiä -toimintamallista \(yle.fi\).](#)

Kemi 3/3

Toimintamalli

- ISO 14001 ympäristösertifikaatti
 - Kemin kaupungin 20 kohteella on ISO 14001 ympäristösertifikaatti, mikä Hinkun ja KETSin lisäksi edellyttää ympäristövaikutteisen toiminnan jatkuvaa parantamista. Tällä hetkellä painopiste on ympäristöjohtamisen kehittämisessä (ISO-standardit ovat osa johtamisjärjestelmää) ja vihreän ja kestävän ajattelumallin laajentamisessa kaikkeen tekemiseen: mitä se itse kenenkin työssä tarkoittaa, mitä kautta päädytään taas siihen tärkeimpään ja näkyvimpään eli konkreettisiin tekoihin.
- Vihreä Kemi -TikTok
 - Vihreä Kemi -TikTok -toiminta aloitettiin kokeilumielessä kesällä 2021 ja se lähti kunnolla lentoon vuoden 2022 aikana. Vuoden 2022 lopussa sen videoilla oli yli 1 700 000 katselukertaa. Kanava sisältää viestintää kestävän kehityksen teemoista laidasta laitaan. Idea kanavalle syntyi Yritysten vihreä ja kestävä Kemi -hankkeessa korona-aikaan, kun live-suunnitelmat toisensa jälkeen kariutuivat, mutta viestinnän merkitys koettiin aina vaan isommaksi. Viestinnän erilaisia kohderyhmiä pohdittiin ja nuoren työharjoittelijan innoittamana perustettiin menestyksekkäs vihreäkemi -TikTok-tili.

Pelkosenniemi 1/2

Energia/valaistus

- LED-valot
 - Talousarvioon 2023 on varattu rahat led-katuvalaisimiin

Kaavoitus

- Tuulivoimaa!
 - Kunnanhallitus hyväksyi kunnan ensimmäisten tuulivoima osa-yleiskaavojen kaavoitusaloitteet.

Kiertotalous

- Komposti koulu-päiväkodille
 - Kunnassa ei ole biojätteen erilliskeräystä ja lähin biojätelaitos sijaitsee Oulussa (matkaa 330km). Siksi on tärkeää, että pyrimme käsittelemään syntyvän biojätteen heti paikan päällä. Kompostilla on myös merkittävä rooli kunnan ympäristökasvatuksessa. Koulun ympäristöryhmä seuraa biojätteen määrää ja koko koulu-päiväkoti opettelee kompostin käyttöä.

Pelkosenniemi 2/2

Luonto

- Arvokkaiden maisema-alueiden kunnostusprojekti
 - Kunta lähti hakemaan Helmi-rahoitusta yhdessä kolmannen sektorin kanssa perinnebiotooppien hoito- ja kunnostushankkeelle Suvannon ja Pyhäjärven kyliin. Hanke sai YM:n rahoituksen alkuvuonna 2023 ja nyt suunnittelemme lammaslaitumia.

Toimintamalli

- Hinku-verkoston liittyminen ja toimeen tarttuminen
 - Hinku-verkoston liittyminen ja ilmastosuunnitelman laatimisen aloitus ml. ilmastokysely kuntalaisille
- Kunnan elinvoima lähtee luonnosta
 - Uusittu kuntastrategia, jossa luonnon merkityksen korostuminen alueen elinvoimalle ja ihmisten hyvinvoinnille tunnistetaan: ”luontoympäristö, vuodenajat, puhtaus, hiljaisuus ja turvallisuus sekä niihin perustuvien elinkeinojen toimintaedellytysten turvaaminen”.

Posio

Energia

- Tuulivoiman rakentamisen tukeminen
 - Posio on suhtautunut myönteisesti tuulivoimaan. Murtotunturin tuulivoimapuistossa on 21 voimalaa, joiden sähköteho on 126 megawattia ja vuotuinen sähköntuotanto noin 350 gigawattituntia. Se vastaa lähes 20 000 sähkölämmitteisen omakotitalon vuotuista sähkönkulutusta. Saukkovaaran tuulivoimapuistoissa on yhteensä seitsemän voimalaa. [Lue lisää Posion tuulivoimasta \(vasitenvisu.fi\)](http://vasitenvisu.fi).

Energia/valaistus

- Valaisimien uusiminen LED-valoilla
 - Vanhoja katuvaloja päivitettiin LED-valaisimiin.

Rakennukset/energia

- Energiansäästöoptimoinnit
 - Kunnan kaukolämmitteisissä rakennuksissa otettu käyttöön lämmityksen paluuvien lämmön mittaukseen perustuvat kompensointiohjelmat. [Lue lisää Posion energiansäästötoimista \(energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi\)](http://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi)

Sodankylä

Rakennukset

- Monitoimikeskuksen hankkeen ympäristösertifikaatti
 - Sodankylän kirkonkylälle valmistui vuonna 2022 monitoimikeskus, jonka elinkaarihankkeessa on hyödynnetty energiatehokkuutta ja vähäpäästöisiä materiaaleja.

Ruoka

- Lähiruoan edistäminen kunnan ruokapalveluissa (raaka-aineista n. 33 % lähiruokaa)
 - Kunta on edistänyt johdonmukaisesti elintarvikkeiden hankinnoissa lähiruuan hankintamahdollisuuksia. Lähiruuan osuus raaka-aineista on n. 33%.

Toimintamalli

- Käynnistettiin hanke, jossa tarjotaan kotitalouksille neuvontaa öljylämmityksen siirtymisestä uusiutuviin energialähteisiin.
 - Työ käynnistyi loppuvuodesta 2022. Tehtiin suunnitelma hankkeen etenemisestä. [Lue lisää uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisestä fossiilisten polttoaineiden korvaajana Sodankylässä \(sodankyla.fi\).](#)

LIFE15 IPE FI 004

LIFE17 IPC/FI/000002
LIFE-IP CANEMURE